



KECHIKTIRIB BO'LMAYDIGAN XOLATLARDA SHOSHILINCH YORDAM KO'RSATISH

Murusmanova Gulruxsor Xamraboyevna

Toshkent viloyati Olmaliq Shahar Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat Salomatligi texnikumi Kattalarda va bolalarda

hamshiralik ishi kafedrası mutaxassislik fan o'qituvchisi

Annotasiya: Ushbu maqolada bemorlar va korxonalar tashkilot muassalarida faoliyat yuritayotgan shaxslarga kechiktirib bo'lmaydigan xolatlarda shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatish va ularni yaqin bolgan shifoxona va poliklinikalarga o'z vaqtida eltish va shunga o'xshash tez tibbiy yordam haqida qisqacha ma'lumotlar berib o'tiladi.

Kalit so'z: Birinchi yordam, defibrilatsiya, yurak tutilishi, qon ketishi, baxtsiz hodisa, xodim.

Birinchi tibbiy yordam - baxtsiz hodisalardan jabrlanganlarga malakali tibbiy xodimlar kelishidan oldin darhol ko'rsatiladigan yordamdir. Uning maqsadi to'xtatish va iloji bo'lsa, zararni qaytarishdir. Bu havo o'tish joyini tozalash, qon oqayotgan yaralarga bosim o'tkazish yoki ko'z yoki teriga kimyoviy kuyishlar qo'llash kabi tez va oddiy choralarini o'z ichiga oladi.

Ish joyida birinchi tibbiy yordam ko'rsatishni shakllantiradigan muhim omillar - bu ish uchun xavf va aniq tibbiy yordamning mavjudligi. Yuqori quvvatli jarohatini parvarish qilish, shubhasiz, kimyoviy inhalatsiyadan tubdan farq qiladi.

Birinchi yordam nuqtai nazaridan, jarrohlik shifoxonasi yaqinida paydo bo'lgan og'ir son jarohati to'g'ri tashishdan ko'ra ko'proq narsani talab qiladi; eng yaqin tibbiy muassasadan sakkiz soatlik masofada qishloq joyida sodir bo'lgan bir xil jarohatlar uchun birinchi yordam ko'rsatish, shu jumladan, qonni tozalash, qon ketayotgan tomirlarni bog'lash va qoqshol immunoglobulini va antibiotiklarni yuborishni o'z ichiga oladi.

Birinchi yordam - bu nafaqat nima (qancha vaqt, qanchalik murakkab) qilish kerakligi, balki suyuqlik tushunchasidir kim qila oladi. Garchi juda ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish kerak bo'lsa-da, har bir ishchi besh yoki o'ntalikka o'qitilishi mumkin qilish va qilmaslik birinchi yordam ko'rsatish. Ba'zi hollarda shoshilinch choralar hayotni, oyoq-qo'llarni yoki ko'rishni saqlab qolishi mumkin. Jabrlanganlarning hamkasblari o'qitilgan xodimlar kelishini kutish vaqtida falaj bo'lib qolmasliklari kerak. Bundan tashqari, "birinchi o'nlik" ro'yxati har bir ish joyiga qarab o'zgaradi va shunga mos ravishda o'rgatish kerak.



Yurak tutilishi holatlarida, to'rt daqiqa ichida amalga oshirilgan defibrilatsiya omon qolish darajasini 40-50% ni tashkil qiladi, agar keyinroq qo'llanilsa, 5% dan kamroq. Birgina Qo'shma Shtatlarda har yili besh yuz ming kishi yurak tutilishidan vafot etadi. Ko'zning kimyoviy shikastlanishi uchun darhol suv bilan yuvish ko'rish qobiliyatini saqlab qolishi mumkin. Orqa miya jarohatlari uchun to'g'ri immobilizatsiya to'liq tiklanish va falaj o'rtasidagi farqni keltirib chiqarishi mumkin. Qon ketishida qon ketayotgan tomirga barmoq uchini oddiy surtish hayot uchun xavfli bo'lgan qon yo'qotilishini to'xtatishi mumkin. Hatto dunyodagi eng ilg'or tibbiy yordam ko'pincha yomon birinchi yordam oqibatlarini bartaraf eta olmaydi.

Birinchi yordam ko'rsatish har doim umumiy sog'liqni saqlash va xavfsizlikni tashkil etish bilan bevosita bog'liq bo'lishi kerak, chunki birinchi yordamning o'zi ishchilarning umumiy parvarishining kichik bir qismidan ko'proq narsani bajara olmaydi. Birinchi yordam - bu xodimlarga umumiy tibbiy yordamning bir qismidir. Amalda, uni qo'llash ko'p jihatdan baxtsiz hodisa vaqtida bo'lgan shaxslarga bog'liq bo'ladi, xoh hamkasblar yoki rasmiy o'qitilgan tibbiyot xodimlari. Bunday zudlik bilan aralashuv, kerak bo'lganda, ixtisoslashgan tibbiy yordam bilan kuzatilishi kerak.

Ish joyidagi baxtsiz hodisalar va ishchilarning nogironligi holatlarida birinchi yordam va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish XMTning Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha konvensiyasi (№ 161), 5-moddasida va Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha tavsiyalarida mehnatni muhofaza qilish xizmatlarining muhim qismi sifatida keltirilgan. bir xil ism. Ikkalasi ham 1985 yilda qabul qilingan bo'lib, ular barcha ishchilar uchun mehnatni muhofaza qilish xizmatlarini izchil rivojlantirishni ta'minlaydi.

Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha har qanday kompleks dastur baxtsiz hodisalar oqibatlarini minimallashtirishga yordam beradigan birinchi yordamni o'z ichiga olishi kerak va shuning uchun uchinchi darajali profilaktikaning tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Kasbiy xavf-xatarlar, ularning oldini olish, birinchi tibbiy yordam ko'rsatish, shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish, keyingi tibbiy yordam va qayta integratsiyalashuv va mehnatga qayta moslashish uchun ixtisoslashtirilgan davolanish bo'yicha bilimlardan iborat davomiylik mavjud. Ushbu davomiylik davomida kasbiy sog'liqni saqlash mutaxassislari o'ynashi mumkin bo'lgan muhim rollar mavjud.

Jiddiy baxtsiz hodisa sodir bo'lishidan oldin bir nechta kichik hodisalar yoki kichik baxtsiz hodisalar kamdan-kam uchraydi. Faqat birinchi yordamni talab qiladigan baxtsiz hodisalar mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik bo'yicha mutaxassislar eshitishi va oldini olish choralarini ko'rish uchun foydalanishi kerak bo'lgan signaldir.

Ishdagi baxtsiz hodisa yoki kasallikdan keyin birinchi yordamni tashkil etish va yordam ko'rsatish bilan shug'ullanishi mumkin bo'lgan muassasalarga quyidagilar kiradi:



-korxonaning o'zi yoki boshqa sog'liqni saqlash sub'ektlarining mehnatni muhofaza qilish xizmati

-xizmatlar ko'rsatishi mumkin bo'lgan boshqa muassasalar, masalan: tez yordam xizmatlari; davlat favqulodda vaziyatlar va qutqaruv xizmatlari; kasalxonalar, klinikalar va sog'liqni saqlash markazlari, ham davlat, ham xususiy; xususiy shifokorlar; zaharli markazlar; fuqarolik mudofaasi; yong'in bo'limlari; va politsiya.

Ushbu muassasalarning har biri turli funktsiyalar va imkoniyatlarga ega, ammo shuni tushunish kerakki, bir turdagi muassasaga, masalan, bir mamlakatdagi zahar markaziga tegishli bo'lgan narsa boshqa mamlakatdagi zaharlanish markaziga tegishli bo'lishi shart emas. Ish beruvchi, masalan, zavod shifokori yoki tashqi tibbiy maslahatchilar bilan maslahatlashgan holda, qo'shni tibbiyot muassasalarining imkoniyatlari va imkoniyatlari jiddiy baxtsiz hodisalar yuz berganda kutilayotgan jarohatlarni bartaraf etish uchun etarli bo'lishini ta'minlashi kerak. Ushbu baholash qaysi muassasalar yo'llanma rejasiga kiritilishini hal qilish uchun asosdir.

Ushbu tegishli xizmatlarning hamkorligi, ayniqsa, kichik korxonalariga birinchi tibbiy yordam ko'rsatishda juda muhimdir. Ularning ko'pchiligi birinchi yordamni tashkil etish va favqulodda vaziyatlarni rejalashtirish bo'yicha maslahatlar berishi mumkin. Juda oddiy va samarali bo'lgan yaxshi amaliyotlar mavjud; masalan, hatto do'kon yoki kichik korxonaga o't o'chirish brigadasini o'z binolariga tashrif buyurishga taklif qilishi mumkin. Ish beruvchi yoki egasi yong'inning oldini olish, yong'inni nazorat qilish, favqulodda vaziyatlarni rejalashtirish, o'chirish moslamalari, birinchi yordam qutisi va boshqalar bo'yicha maslahat oladi. Aksincha, yong'in brigadasi korxonani bilib oladi va tezroq va samaraliroq aralashishga tayyor bo'ladi.

Sanoat va savdo uyushmalari, xavfsizlik uyushmalari, sug'urta kompaniyalari, standartlar tashkilotlari, kasaba uyushmalari va boshqa nodavlat tashkilotlar kabi rol o'ynashi mumkin bo'lgan ko'plab boshqa institutlar mavjud. Ushbu tashkilotlarning ba'zilar mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik haqida ma'lumotga ega bo'lishi mumkin va birinchi yordamni rejalashtirish va tashkil etishda qimmatli manba bo'lishi mumkin.

Birinchi yordam ko'rsatish bo'yicha tayyorgarlik darajasi va tashkiliy ko'lami, mohiyatan, korxonaning qulay tibbiy xizmatlarga yaqinligi va uning integratsiyalashuvi bilan bog'liq. Yaxshi natijaga erishish uchun tibbiy manevrlarni mohirona qo'llashdan ko'ra, yaqin va yaxshi zaxira nusxasi bilan transportda kechikishdan qochish yoki yordam chaqirish muhimroq bo'lishi mumkin. Har bir ish joyining birinchi yordam dasturi o'z-o'zidan jarohatlangan ishchilarga to'liq yordam ko'rsatadigan tibbiy muassasaga mos kelishi va uning kengaytmasi bo'lishi kerak.



Birinchi yordam sog'lom boshqaruv va ishni xavfsiz qilishning bir qismi sifatida ko'rib chiqilishi kerak. Birinchi yordam ko'rsatish qat'iy yo'lga qo'yilgan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, birinchi yordamni samarali ko'rsatishni ta'minlashning eng yaxshi yo'li uni qonun hujjatlari bilan majburiy qilib qo'yishdir. Ushbu yondashuvni tanlagan mamlakatlarda asosiy talablar maxsus qonun hujjatlarida yoki, odatda, milliy mehnat kodeksida yoki shunga o'xshash qoidalarda belgilanadi. Bunday hollarda qo'shimcha qoidalar batafsilroq qoidalarni o'z ichiga oladi. Ko'pgina hollarda, ish beruvchining birinchi yordamni ko'rsatish va tashkil etish bo'yicha umumiy javobgarligi asosiy huquq beruvchi qonun hujjatlarida belgilanadi.

Birinchi tibbiy yordam xodimlari - bu voqea joyida bo'lgan odamlar, odatda, muayyan ish sharoitlari bilan tanish bo'lgan va tibbiy malakaga ega bo'lmagan, ammo o'qitilgan va juda aniq vazifalarni bajarishga tayyor bo'lishi kerak bo'lgan ishchilar. Har bir ishchi birinchi yordam ko'rsatish uchun o'qitilishi mumkin emas. Birinchi yordam xodimlari ishonchlik, motivatsiya va inqirozli vaziyatda odamlar bilan kurashish qobiliyati kabi xususiyatlarni hisobga olgan holda ehtiyotkorlik bilan tanlanishi kerak.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish yuzasidan ko'rilayotgan chora-tadbirlarga qaramasdan, tez tibbiy yordam ko'rsatish sohasida qo'yilgan vazifalarni to'liq bajarishga to'sqinlik qilayotgan bir qator tizimli muammolar va kamchiliklar saqlanib qolayotganligi qayd etilsin. Jumladan, respublikada tez tibbiy yordam xizmatini boshqarishning avtomatlashtirilgan tizimini yaratish yuzasidan qabul qilingan bir nechta qarorlarning natijalari bugungi kunga qadar sezilmayapti. Tez tibbiy yordam chaqiruvlarini qabul qilish va ularga xizmat ko'rsatish eskicha, qo'l mexanizmlari yordamida bajarilmoqda. Yuqoridagi so'zlar bugungi kunda qisman bo'lsada o'z yechimini topmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolar sog'lig'ini saqlash to'g'risida"gi qonuni
2. O'zbekiston Respublikasining ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi
3. O'zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil
4. <https://lex.uz/acts/-6076135>
5. <https://kun.uz/uz/news/2022/06/17/ozbekistonda-respublika-tez-tibbiy-yordam-markazi-tashkil-etilmoqda>